

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás:
külső szénutca Sikó-ház, 36. számánál.
Kiadó hivatal:
Stein János könyvkereskedésében.

Előzetési díj:
Évnyegyenként 3, félre 6 pfrt, külföldre évenyenként 4 pfrt.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csütörtökön és Vasárnap.
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pkr bérletdíj és minden négyhasábas egy sor után
számítandó 4 pkr beküldése mellett közzétételnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyzók u. m. előzetes, hirdetések, reclamatiók sat. a kiadó hivatalhoz utasítandók bérmentesítetten.

UJ ERDŐTÖRVÉNY.

A mint nem régen lapunk „Napló” rovatában közölve volt, ő cs. k. Apostoli Főlségének jelen év június 24-én kelt nyiltparancsa folytán az 1853 dec. 3-án kelt erdőtörvény (mely a birodalmi törvénylap XXVII. db. 121 számával szét is küldetett évek előtt) a jövő 1858-ik év január 1-én kezdve, Erdélyben is életbe fog lépni.

A fennebbi törvény szabályai azon szükséges intézkedéseket foglalják magokban, melyek az erdők czélszerűbb kezelését, s azon vandalszerű erdőprédálás megelőzését eszközölik, mely sehol nagyobb mértékben nem üzetett, mint hazánkban.

Ha az illető nyiltparancsot megtekintjük, azonnal feltűnik előttünk, hogy az erdők három neműekre osztatnak: birodalmiakra, községiekre és magánosokéira.

Az elsőikkel hamar tisztába jöhetünk; álladalmi erdőknek tartatnak a revindikált, és fiscalis havasok, s miután a régi municipalitás is a kormány körébe összpontosított, oda számíthatók a székek havasai, melyek már évek óta az álladalom által is kezeltetnek.

Sokkal fontosabb kérdés az, miket tarthatni hazánkban községi s miket magán erdőknek?

E kérdésre nézve már is különböző magyarázatokat hallottunk évek óta, a nélkül, hogy elméletileg eldöntve lett volna: melyik állításnak lehet igaza? És kérdésen kívül nagy fontosságot helyezhetünk azon urbéri törvény-széki vagy politikai hatósági magyarázatokba, melyek ezen nem sokára országunk több pontjain felmerülő kérdést meg fogják állítani.

Nézetünk szerint községi erdő csak az, a mit a község mint olyant birt. Ős rengetegeinkből csaknem mindenütt szakított ki erdőrész „falu erdeje”, „ecclesia erdeje” név alatt a község és egyház számára. A többi részt a birtokosok vagy egymás közt osztatlanul fennhagyva kezelték, vagy midőn csak egyetlenegy is a közbirtokosok közül egy kívánta, azonnal az Approbata Const. III r. 29 tit. 1-ső art. nyomán juxta numerum antiquarum sessionum egymás közt megosztották.

Az ily közrehasznált erdők irányában a magános birtokosoknak, az országos jus privatumon alapult evidens joga fennállott, s midőn általában a magánjogi kérdések az idők és körülmények változatainak csak is magasabb álladalmi szempontokért vettek alája; az ily közösen

használt magán tulajdon irányában saját részesedési jogát ma is minden illető birtokos érvényesnek lenni képzi.

Miután az 1854 június 21-ki kegyelmes nyiltparancs folytán a legbölcsebb előrelátással mindazon közhelyek megosztása elrendelve lön, melyekhez a magánosoknak igényei lehetnek, ugyanezen nyiltparancs 50 §-a egy új nemét állítja fel a községi erdőknek, melyet a földesuri erdőkkel a volt jobbágyok részére kihasítandó erdőrészlet képezend.

Igy, nézetem szerint, valódi értelemben községi erdőknek csakis ez utóbbi tekintethető, és az, mely „falu erdeje” név alatt eddig is tisztán a község mint olyané volt, a község által pásztortatott, és jövedelme annak pénztárába folyt be. De a magánosok által bárta osztatlanul használt erdők magán tulajdonoknak tekinthetők, azoknak legfeljebb is a jun. 21-ki nyiltparancs szabályai alá kellend esniök, t. i. ki kell hogy szakítsassék belőlük az egyes birtokosok része, s csak a jobbágyok, vagy végesetben is azoknak részére jutandó részlet, kik korábbi intézvényeink szerint nem „dominus terrestris” név alatt fordultak elé, lehet az említett 50 § szerint „községi gyanánt kezelendő.” Mert a törvények visszaható erővel nem bírnak, s így kinek valamely substratum iránt osztatlanul érvényes magán joga volt, ezen érvényességet magas kormányunk kimondott elvei kétségbe nem hozták, a mint ez az új polgári codex osztályt tárgyzó némely cikkei körül, a törvényszékekhez megküldött legfelsőbb magyarázatok analogiájából méltán következtethető.

Ezen előrebocsátott nézetek, melyek a fennebb említett háromnemű erdők specíficus megkülönböztetésének szükségességét előtérbe állítják, a már említett erdőtörvény birodalmi általánosságának tartományi részletes viszonyaink különbözőségéhez idomított nyílt kérdéseit gyanánt fognak fennmaradni mindaddig, míg felsőbb magyarázatok ezen specíficus kérdéseket kiegyenlítik.

Es ezen kiegyenlítés kérdése igen fontos, mert az életbe léptetendő erdőtörvény első fejezetében kimondatik, hogy „községi erdők” rendszerint felosztani nem szabad, s ezeknek felosztására csak rendkívüli körülmények között az országos politikai hatóság által adathatik engedély.

Ezen kegyelmes szabály folytán, ha a magánosok által eddig osztatlanul, mint közbirtokosok által használt erdők, talán községieknek fognának tekintetni, akkor főként a székelyföldi birtokosság, hol ily közös birtokosi

erdők a legfelelősséggel találhatók, a legfontosabb vesztés elibe nézhet ezen törvény alkalmazásával.

De miután magában ezen erdőtörvényben, még a tisztán községi erdőkre nézve is az érdekek és szükségességei gyöngéd figyelem kitűnik, a mennyiben az ilyeneket is bizonyos esetekben megosztatni engedi, ha t. i. az osztály oly előnyöket nyújtana, melyek az erdők jó karban tartása iránti gondoskodással nem ellenkezének; bizvást hihetjük s remélhetjük, hogy az osztatlanul közösen, de a magános birtokosok által önjogulag használt erdőknek az illetők közti felosztása nem fog hátráltatni, sőt mint államoeconomiai szempontból éppen szükséges és idős intézkedés, még pártolásra találand.

Kérdessé válik azonban, hogy ezen szükséges distinctióknak ki fogja magyarázatát adni?

1850-en innen igen sok helységi közbirtokos elhatározta volt magát, a közerdők s általában minden közhelyeknek az App. Const. értelmében felosztására. Voltak e tárgyakban már a forradalom korszaka előtt megindított perek az ily osztályok iránt, ezen perek is litis intermedialis compositio folytán kiegyenlítették, s a közerdők megosztása elhatározatott. Azonban osztóztató bírót az újabb törvényszékek, és politikai hatóságok nem adtak; s így az osztály itt későbbi időkre hagyatott, amott tetteleg magán uton végre hajtattott, s az erdőrészletek a telek-könyvbe az illetők részére irattak át.

Es vajjon hátránnyal bírjon e már, ki a törvénytől várt, a mellett ki önfeljűleg, ámbár szintén jogosan cselekedett; jogosan mondom, mert a tulajdon felosztása kibékülés és magán eljárás után épp ily érvényes!

De ily felosztás csak ott hajtattott végre, hol egyetlen ellenmondó sem találkozott.

Hol ellenmondás volt, bírósághoz kellett folyamodni, a bíróság pedig nem szólott hozzá, mert az új erdő törvény életbeléptetésére várt. Ki fog tehát ezen kérdésben dönteni?

En azt hiszem, hogy osztatlan magán erdőinkre nézve egyenesen az urbéri törvényszékekhez kellend folyamodnunk az 1854 június 21. patens nyomán.

Annyitán veszünk, hogy erdőrészünk nem az antiqua sessiók, hanem az összes birtok után, tehát nem az Apr. Const. hanem az említett patens nyomán fog kiadatni; de az vigasztalhat, hogy ez utóbbi részesedés elméletileg igazságosabb és jogosabb mint az előbbi, mely az aviticiás elméleten alapult.

A mint az urbéri székek létesítettnek, járulunk kell

SAPHIRA.

Roszorozott pályamű.

Irta

HALMÁGYI SÁNDOR.

X

I.

A szerencsecsillag.

(Folytatás.)

— Ahun van a szerencsecsillag! — kurtant az öreg csatlós vidám elragadtatással; — no hál istennek, csak hogy egyszer felragyogott már. Bizony már megijedtem volt, hogy a szabadban halunk, s ott vesz meg az Isten hidege; mert, higgye meg, nemzetes uram, a bendom úgy reszket már az átázástól, mnt ha két éhes macska rángatná két felől.

— Ne búsuljon, Tamás, mindjárt jól lesz minden. Tudtam én, hogy meg lesz türelmetlen jutalma, — viszonzá a lovag, a kit egyébiránt némi kétkedés és szorongás lepett meg e perczben.

Mint fiatal, élénk képzelődésű ember, a kit az élet viszontagságai még nem fárasztottak ki, a hajnászkői szökevény, a ki Erdélybe sietett szerencsét próbálni, a rejtélyes földönfutó, a kit azonnal alkalmunk lesz közelebből ismerni, annyi szépet, annyi regényest összehordott magának ezen idegen városba való első beszállásáról, annak körülményeiről és következményeiről, hogy ha fele bétéljeselek, az is elég lesz. Maga is érezte ezt most, midőn itt

vala a percz, a melyben szép álmának valóslása avagy lehiggasztó kiábrándulás várt rá. Ezért nem minden szorongás nélkül közeledett azon ismeretlen lakházhöz, a melynek alakában — még mindig szerette hinni, hogy szerencsecsillagának felragyogását üdvözölheti.

Es épület oly sajátzerű jellemmel birt, hogy a tulajdonképp üres, de regényes képzelődés lankadó szárnyainak újabb lendületet adni, a legalkalmasb volt.

Egy vakító villám éppen a midőn az ablak alá érkeztek sugárzó fényvilágot árasztott szét, úgy hogy egy futó pillanatra minden kivehető lön: a roskatag, mohos, fedélzet, mely egészen kirugott az utcára, a kormos, vastag falak, a melyek legalább is kétszáz esztendőseknek néztek ki, a mogorva zárdai kökerítés, a melyen át csak magas, durva tölgylajtó vezetett az udvarra, a honnan csupán egy vén kőrifa lombos, sötét koronája üdvözlé az útásokat szomorú zugással és fájdalmas recsegéssel; mert a tomboló vihar mérges forgószélleivel kegyetlenül tépdésé ágait.

— Ki az ördög... uram bocsá!... lakhatik ebben a bagolyfészekben? — mormogá Tamás magában idegenkedve. Még megérem, hogy valami barátklambba vetődünk, a hol árpalevessel vendégelnék meg.

— Mit mond maga Tamás? — kérde a lovag, ki egy másik villám fényénél egész érdekliséggel nézett körül, s aztán lováról szorosan lepatant.

— Csak azt, megkövetem aláson, hogy jó lenne már oda bent dicserni az Urat, — felelé a vén csatlós követve gazdáját példáját. De cembjai úgy megmeredek volt a nyeregben, hogy lováról nem annyira lepatant, mint inkább legurult, s a mint zsidadt talpára állott, majd hogy el nem botorkázott. Csak éppen a

tartotta meg, hogy a kantárszárba kapaszkodott. Ilyen az öreg ember dolga.

A tölgylajtóhoz siettek. Be volt zárva. Zörgetni akartak; de nem volt szükség rá; mert e pillanatan lassu, kétékdő morranás, s aztán mérges kutyaugatás hangzott fel. Egy vastag hangú komondor nyugtalanul futkosott alá s fel az ajtó mögött.

Erre megnyitá az utcára néző ablak arostély mögött egy fehér hajú és nagy szakállú aggyastyan tőla elő fejét, ki durva, bizalmatlan hangon kérde:

— Ki az? ... ki jár itt? ...

— Elkészt ütások vagyunk, a kik Isten nevében szállást kérnénk egy éjszakára, ha alkalmatlanok nem lennénk, — felelé a lovag kelmetlenül érintve az öreg ember nyers hangjától.

— Honnet jönnek, s mi járatban vannak? — kérde az ablakból ugyan az a gyanakodó, durva hang.

A lovag habozva felelt:

— Magyarországról jövünk; s ha Istennek és a fejedelem fő nagyságának is úgy tetszik, itt maradunk és szolgálatunk ezt a boldog kis országot.

— Boldog országot? Hm, szép! — monda az öreg ember kissé gúnyosan. — Nő de mindegy! ... Hát miféle vallást követnek, he?

E kérdés éppen Erdélyben, a vallások türelmesség hazájában, kissé meglepőleg hangzott, de (1579) épp azon év vala, melyben a vallások kedélyeket itten is a legnagyobb izgatottsággal zavarta meg. Báthori Kristóf nagy catholikus volt, s a protestánsok, ezek közt az unitáriusok némli nyomtatásban részesültek. A felekezeti sürölődások a polgári életnek legszörbönös vonását semmisítették meg, azon gyanutlan bizalmat, a melylyel két idegen egymáshoz közeledhetett, a meleg vendégszeretetet, a mely-

lyel a ház gazdája minden gondolkodás nélkül befogadhatta a jövenyt tüzhelyéhez. Ezért nem esoda, hogy az öreg ember ismételve kérdezte:

— Nő, hát megmondják-e nekem, hogy melyik keresztény felekezethez tartoznak? Csak nem pogányok... Pápasok-e vagy protestánsok?

— Kálomisták vagyunk, uram, jóféle kálomisták, — felelé az öreg csatlós türelmetlenül átvéve a szót; — hanem hát erresszen be már, ha azt akarja, hogy mi is istenfelő kereszténynek tartuk jó uramat; mert engem ugyse! nagy pogány dolgot mivel, a mikor ilyen időben künn tart. Azt gondolom, már a bélem is ázik, s az én jó nemzetes uram már alig tartóztatja magát, hogy pogány módra ne imátkozzék az egekhez, úgy ömlik onnan felnyúló nyakunk közé az Isten áldása. Ha a békák nemzetségéből lennénk, akkor is megélgelhetünk volna ezt a mulatságot.

— Mindjárt, mindjárt; csak várjanak egy kissé! — viszonzá erre az aggyastyan valamivel szelidebb hangon; aztán e szavakat mondá hátra a szobába: — eredd, Iam Szidónia, kergesd azt az Aront, hogy eressze be hamar ezeket a jámbor ütásokat. Aztán gondoskodjál valami falni-valóról meg borról.

A vén csatlós e szavak hallatára kezdett kiengesztelődni; oda lépett lehangolt gazdájához, s biztatásul e szavakat sugá fülébe:

— Goromba, de nem rossz szívű emberhez vezetett a szerencsecsillag, nemzetes uram, s ha még hozzá Szidónia nagyasszony valami kegyes lelki teremtés talál lenni...

— Hogyan, hát vajjon nem leányát értette Szidónia alatt? — kérde a lovag regényes álomképeinek legutóbbikát is elzavartatni látva. Oh Tamás, én úgy szeretnék tovább menni innen. Itt nem találok fel szerencsecsillagomat, érzem azt.

(Folytatjuk.)

azokhoz, az ily közhelyek megosztása iránti kérésünkkel. Akkor ezen erdőtvény általam kiemelt kérdései, biztosan hiszem, hogy igazságos magyarázattal fognak megoldatni.

DÓZSA D.

A REFORMATUSOK KÖZZSINATJA.

A erdélyi hely. hitvallásnak közzsinatjának, mely a görögnyelvi egyházkerületnek Vajda-Szentiván nevű helységében föltisztelt püspök helyettes, t. Bodola Sámuel ur alatt az 1857-ik év június hava 21-én kezdve július hó 1-ig tartatott, nevezetesebb tárgyai a következők voltak: 1) olvastott a mlgos. egyházi főtanácsnak f. évi május hó 4-ről 190 sz. a. a közzsinatához intézet átirata, melyben tudatja, hogy jelen közzsinatra egyházi-főtanácsai biztosoknak kiket nevezett ki. 2) Jelen közzsinat folyama alatti főjegyzőségre károly-fejérvári egyházkerületi esperes t. t. Elekes Károly ur szavazat többséggel megválasztott, ki is helyettes főjegyzői tisztét átvette. 3) A felszentelendő ifju papoknak egyházaikról küldött ajánló levelek, iskolai papi megvizsgálatásokról szóló bizonyítványai felolvasztattak. — Ily felszentelendő ifju papok ez alkalommal 11 voltak. 4) Föltisztelendő püspökhelyettes jelenté, hogy némely hivatalos levelek a postán elveszték; határozatott, hogy az egyházak érvényesebb levelei csak másolatban küldessenek fel, vagy ha azoknak küldetésök eredetiben szükségeltetik, azokról mindig tértírvény veendő. 5) A közzsinati testület templomba menvén, a föltisztelt püspökhelyettes ur buzgó imával nyitotta meg az isteni tiszteletet, azután szüenkölt t. Benedek József erdővidéki esperes, cseleked. 16. 23. alapigék nyomán a keresztényen vallás gyors elterjedéséről, annak okát találván 1-ör az Isten személyében, 2-or a keresztény vallásban érdekességében, 3-or az emberek szellemi szükségében; ezután ismét f. t. püspökhelyettes lépett a szószékbe, előadván egy protestans zsinat célját és fontosságát. — Ezen érdekes előadásához, ha hozzávesszük még az időket, a templom és családi tűzhely, fajnuk és nemzetiségünknek igen drága két szentélye. — Delutáni isteni tiszteleten v. hunyadi egyházi jegyző t. Dáné István ur szüenkölt, alapigéül tevén Jakab. a. 1. 13. 14. 15. a kísértésekről, azoknak forrásairól és azon eszközökről, melyek által a kísérteteknek ellentállhatni. Junius 23-án. 6) F. t. püspökhelyettes ur indítványozza, hogy a mlgos. egyházi főtanács kéreltségük fel, az általános választatni kellett generalis notariusságra candidatióját a jövő közzsinatra megküldeni; a mlgos. egyházi főtanács megkérni határozatott, hogy a jövő évi közzsinatra méltóságos jelöltek küldeni az erdélyi ev. ref. anyaszentegyház köz-főjegyzői hivatalának választás útjani betöltéséért. — És ez, a mostani idők teendői közt egyike a legnevezesebbeknek t. i. az eddigi törvény és szokás szerint az erd. ev. ref. egyházi főjegyző, a püspök halála esetében, közvetlenül, minden új választatáson kívül püspöknek következett; a kormány, ily esetben a püspökségre az általa kijelöltek közül új választást igényel, s ezért van jelenben is, hogy a régi rend szerint, generalis notariusságból következett püspök nincs megerősítve, hanem csak helyettes. 7) A confirmatioi kátéra beküldött pályamunkák megbirálására bizottmány

nevezetlik. 8) A tanintézeteket és elemi iskolákat szervező m.-kormány, és helytartósági leiratokra, melyek az ev. egyház östörvényeken nyugvó önkormányzatával össze nem egyeztetetők, a mlgos. egyházi főtanács fölszólítás folytán a közzsinat is megteendő a maga észrevételeit, bárha a mlgos. főtanács és tárgyban már visszairni el nem mulasztotta. — Az ezt tárgyzó irományok átadattak id. gr. Teleki Domokos, Gyárfás Domokos, Dózsa Elek, Pataki József, Ferenczi János, Dáné István, Almási Sámuel és Nagy Péter uraknak, a végett, hogy magoknak e tárgyról kimerítő ismeretet szerezvén, azt, illető fogalmazott véleményeikkel együtt bemutassák. 9) Az 1856. octob. 17-én kiadott orsz. törvénykönyv 46. d-an olvasható, s legfőbb helyről kelt házassági törvényekre a közzsinat észrevételeit megteendő, mely észrevételek a mlgos. egyházi főtanács, az ev. ref. anyaszentegyház több sérelmeivel együtt egy alázatos folyamodásban, orvosoltatás végett, a legkegyelmesebb Felsőház felterjesztésére; ezen tárgy hasonlólag az előbbi bizottmánynak és a fennebbi utasítással adatott át. 10) Felolvasztott a mlgos. főjegyzői tanácsnak észrevétele a múlt évi közzsinat jegyzőkönyvének két pontjára, jelesen a) a n.-sajói káptalanról elmaradt ev. ref. egyházak alkossanak külön kerületet, míg legfőbb helyen e tárgyban ítélet hozatik. b) A desolált egyházakat illetőleg, a közzsinat újból meghagyja a t. espereseknek, hogy a desolált egyházak kimutatását, a múlt évi közzsinat e tárgyban tett határozata értelmében, mielőbb beküldjék f. t. püspökhelyettes urhoz, a közzsinat az ily egyházak vagyonát illető kérdésre nézve a megtartás gondoskodásán kívül, semmi intézkedésbe becsátkozni nem kíván. — Desolált, vagy elpusztult egyház neve alá soroztatható 1-ör az oly egyház, melynek egy élő tagja sincs, csupán templom, vagy más egyházi birtok tartozik ahhoz. — 2-or az oly egyház, hol van néhány hallgató és egyházi jövedelem, de egyik sincs annyi, hogy saját papja lehessen, s a más egyházból odaszolgált papon kívül, annak jövedelméből az illető esperes is részesül; 3-or az oly egyház, melynek kebelében a népszám és jövedelem csekélyebb, mintsem megérdemelné, hogy még pap, bármi ritkán, ott szolgálhasson.

(Folytatjuk.)

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Konstantinápoly, jul. 8-kán, 1857. Az ázsiai török határszél meghatározó bizottmány elkezdte működését; e bizottmány tagjai a törökök részéről Huszeim pasa és Ozman bey; a francziák részéről mr. Pelisier és Vaillard; az angolok részéről Simons angol ezredes. Ezen bizottmány utjának Karson vonult át; jelentések szerint ezen városban láthatók a dicső védelem nyomai mindenütt, a város egy romtömeg, levegője megromlott s mintha a természet is gyász kebelével akarná borítani a hős tettek néma honát, minden tenyészet eltűnt, minden zöld kiaszott az égető forrás miatt.

A bizottmány egy 50 főből álló török lovas kíséret fedezése alatt e hó 13-kán hagyta el Kars-t, s 15-kén érkeztek Gumri-ba (Alexandropol), hol nem csak bebocsátattak ezen erősségbe, melyet a féltékeny oroszok eddig minden idegen szem előtt oly gondosan rejtettek, ha-

nem a mellett a legszívesebb fogadtatásban részesültek; Tchirikoff tábornok, az orosz bizottmány elnöke a legnagyobb előékenységgel s a legmelegebb vendégszeretettel fogadta collegáit, bemutatta őket a gumri-i művelt társaságoknak, melyek művelődése nagyon meglepte az idegeneket; a nők nem csak hogy mind beszélnek francziául, hanem öltözeteikben is az utolsó párisi divat szeszélyes szabályait lehet felismerni, a crinoline egész az Ararat hegyig kiterjeszté az ő országát.

A Gumri-vár egy az újabb hadtani elvek szerént készült nagy kiterjedésű erősség; egy második Sebastopol, mely egy szemét alkotja az orosz szilárd lánchnak, mely Orosz-hont kínai falként körülövedzi, Kars ostroma alatt nevezetes szerepet játszott Murawiev hadi munkálatainak sarkalát képezvén.

A bizottmány Gumribe megérkezésével rögtön megkezdte működését; az első ülés 15, a második 17-kén tartott, Pelisier elnöksége alatt.

20 kán a szeraskier egy segédje érkezett Gumribe, Huszeim pasának utasításokat vivő kormánya részéről.

Az Archipelágon a tengeri rablók újra mutatkoznak Symiben, egy Rhodus melletti szigeten, partra szálltak s egy gazdag kereskedő házára rontottak, ez az ablakon kiugorván kiáltozásaira az összefutott lakosság segélyére sietett; a rablók, mielőtt sikerült volna a vas-pénzládát feltörni, kénytelenek voltak menekülni hajójokra, mely a sziget közelében tartózkodott; más nap egy Rhodusban lévő török fregat üzöskre kiment, de csak nyomokra sem akadtak.

A Veres-tengeren, a Bab el Mandel szorosánál, felszik egy több mértföld kiterjedésű szigetke, Perim, ezen szigetke a snezi csatorna kinyitására nagy jövedője leend, uralgván a Közép-tenger és az indiai ocean kereskedési vonalán.

Az angolok, kik ezen helyzet előnyét felfogták, s kik szeretnek a kereskedési vonalok főpontjain mindenütt egy-egy erősséggel birni, ezen szigetet elfoglalták az indiai társaság által; mit mondand ehez a török kormány, kié ezen lakatlan szigetke? s fogja-e tűrni ezen jogtalan erőszakos elfoglalást? En azt hiszem, hogy nagy bölcsen hallgatand az angol követ azt mondandja, hogy a Veres-tengeren a kereskedő hajók biztonságáért s a pirátok zabálásáért szükséges, hogy egy angol katonai állomás legyen s egy nagy kikötő, melybe menhelyet találhassanak vihar idején a hajók; s a török azt mondandja reá, hogy pek ei (nagyon jól van) s minden rendin leend.

Dr. Spizer, ki a szultán magán orvosa volt, s egy összeesküvést, melybe a volt Valide is benn volt, s mely a szultánt meg akarta mérgezni, felfedezett; akkor, nehogy a nagyurnak szánt mérge Spizernél használtassék fel, nagy jutalmakkal a szultántól visszatért honába; most visszatért s a szultán elismerését kifejezendő, őt nápolyitörök követül nevezte ki, s a napokban Bécs és Párison át elinduland a lazzaroni honába, a Vesuv-árnyában szendergő szép Nápolyba.

Mult pénteken a szultán Bejazid terén egy csukésit (inas) akasztatott fel, ki gazdáját Csefky pasát meggyilkolta. Láthatod, hogy a törökök is civilizálódnak; eddig a kivégezések mindig karddal történtek, a hóhér volt a legelső kav (rendőr), s a szegény áldozatok néha több perczeig szenvedtek egy gyakorlatlan kéz, s kis horgos kard csapásai miatt: most ezen humanusabb módját a kivégezésnek ők is el tanulták a gyaur-kormányoktól.

EMLEKBESZÉD

Magyar-Gyerőmonostori

GR. KEMÉNY JÓZSEF

Ravatala felett, a gerendi sírkertben.

(Folytatás.)

IV.

Azonban gr. Kemény József nem csak páratlan szorgalmu gyűjtő, hanem alapos és termékeny író is volt egyszer-mind. Dolgozatainak minden sora méltó, hogy itt egy csapatban álladjam az utókor hálás emlékezetének. Nem hiszelkedem ugyan azzal, hogy nyomtatott munkáinak alább közlendő cyclusa oly teljes, hogy minden bepótlást bizvást nélkülözhet: de azt nyílt homlokmal merem állítani, hogy sorozatának teljéhez igen közel áll. — A tódos gróf, mint magyar nemes, igen sokat irt nemzeti nyelvünkön; de a „patriam illustrare“ szép jellegű leható értelme többször megszólaltatta őt a nyugati művelt német nemzet nyelvén is; sőt néhány műve ékesen tárgyalva jelent meg az egykor hatalmas Latium szép nyelvén is. Ezen úton csak oda akart hatni, hogy Európa csinosult nemzetének figyelmét hazánk felé fordítsa. És van-e csak egy tisztán látó fia e honnak, ki e törekvést benne roszálná? — Jelenk-e még franczia nyelvben is szerzeményei, nem bátorodom erősíteni; de hogy néhány franczia értelmeséggel levelezésben állott, a mellett szóbeli önvalomása tanuskodik.

Turelmet s egyuttal figyelmet kérek, uraim! midőn nyomtatott munkáinak elcsoroláshoz fogok. Nem mellőzhetem ezeket; mert nagy súlylyal bírnak mindezek a dicsőült tudós hazafi szellemi működéseinek, hatásának mérlegetésében. Nyelvszakokat állítok fel, s azokat tudományrovatokra osztva, részlelem sok oldalú fáradozásainak örök zamatu gyümölcseit.

Magyar nyelven szerkesztett dolgozatai:

a) Történettudományi dolgozatok.

1. Erdély történeti tára, melyet Nagy-Ajtai Kovács István szerkesztett. I. köt. (1540—1600. időközi emlékek.) Kolozsvárt, 1837. Sr. XXV. és 256. l. — II. köt. (1566—1613. időközi emlékek.) Kolozsvárt, 1845. Sr. XIII. és 291. l.
2. Henrik, portugalliai grófnak (mh. 1112.) magyar származása. Nemz. Társalk. Kolozsvárt, 1839. 167—169. l.
3. Igaz-e, hogy Henrik, portugalliai gróf, magyar eredetű volt? Tud. Gyűjt. 1840. I. köt. 68—76. l.
4. Végso szavam Henrik, portugalliai gróf ügyében. Tud. Gyűjt. IV. köt. 1840. 79—82. l.
5. Az erdélyi vajdák zonuki (szolnoki) grófságokról. Nemz. Társalk. 1830. 105—107. l.
6. Visszafelvetel t. Torma József ur feleletére, az erdélyi vajdák zonuki grófságok iránt. Nemz. Társ. 1830. 193—197. l.
7. Ertekezés: Erdélynek nemzeti pécsettjein találtató körülírásokról. Nemz. Társalk. 1833. 145—160. l.
8. További jegyzés és figyelemztetés: Erdélynek nemzeti pécsettjein találtató körülírásokról. Nemz. Társalkodó. 1833. 271—272. l.
9. A sasról, mint az erdélyi magyar nemzet katonai és czimeres jeléről. Nemz. Társalk. 1833. 321—372. l.
10. Erdélyi fejedelem I. Apafi Mihály időkorá, eredeti levelekben. Árpádia. Zsebkönyv. Első év. 247—289. l. Másod év. 55—115. l. Harmad. év. 83—120. l. (Nincs befejezve.)
11. Bujdosó II. Rákóczi Ferenc és Vay Adam szomorú emléke, eredeti levelekben. Árpádia. Másod. év. 1—37. l.
12. Nagy Teleki Mihály emléke. Árpádia. Másod. év. 116—136. l.
13. Diplomatai tarlózat. Árpádia. Másod. év. 264—276. l.
14. Magyar hazánkban létező oláhok hajdani vajdaságairól. Uj M. Muz. 1854. VIII. v. aug. füz. 119—132. l. (Ezen értekezéshez tartozik a zarándmegyei nemes Krisztori családnak nemzékrendi lapja.)
15. Diplomatai kutatások. a) 1561. és 1562-beli titkos működések Erdélynek Magyarországhoz visszakapcsolása iránt. Uj M. Muz. 1854. II. füz. 194—212. l. b) Rudolf és Bátori Zsig-

mond közli titkos követségek, 1591-ben. U. o. 212—227. l. y) Bátori Zsigmondnak Mária Christierna főhercegnővel házasságát érdeklő 1595-beli okmány. U. o. 315—332. l.

16. Magyar hazánk történetét érdeklő figyelemztetés. Nemz. Társalk. 1840. 9. l.

17. Honi kéziratokat tárgyzó levelek: a) Szalárdi János siralmas magyar krónikája. Nemz. Társalk. 1840. 153. l. — b) Brutus Mihály és Bethlen János. Nemz. Társ. 1840. 161. l. — c) Kandó Mihály, Török Ferenc és gr. Mikos János 1797-beli levelei egy 1463. és 1526-beli kézirat iránt. Nemz. Társalk. 1840. 164. l.

18. Balika-vár nevezetéről. Miért vagy kitől és mikor nevezetett Balika-várnak? Nemz. Társ. 1841. 62. l.

19. Mikó-újvár emléke. Uj M. Muz. 1854. I. füz. 44—61. l.

20. Az állítólag 1533-beli Székely-krónikáról. Uj M. Muz. 1854. I. füz. 443—451. l.

21. Bonfinius élete és munkái. Uj M. Muz. 1854. I. köt. 246—270; folytatólag 315—323. l.

22. Diplomatai kutatások. — Erdélyi fejedelem Bátori Zsigmond és II. Rudolf császár közötti egyezés Erdélynek átadása iránt, 1597-ben. Uj M. Muz. 1855. IV. füz. 192—204. l.

23. Bethlen Gábor jelleme egykor. vélemények szerint; s 1616. és 1619-beli levelei. Uj M. Muz. 1856. I. füz. 16—27. l.

b) Országstudományi közlemények.

1. Erdélynek Magyarországhoz való függéséről. Nemz. Társalk. 1832. 401—413. l.

2. Vármegyei választásokról. Nemz. Társalk. 1833. 145—151. l.

3. Erdélynek a mohácsi utközet előtt való befolyása a magyarországi törvényhozásra és ebbeli hajdani függéséről. Árpádia. Harmad. év. 1—82. l.

c) Dolgozatok a honisme köréből.

1. Kecskés-vár. Nemz. Társ. 1830. 369—372. l. — Továbbá a Kecskés-várról rövid megjegyzés. U. o. 406. l.

2. Aszentléleki-vár emléke. Árpádia. 1833. Első év. 70—73. l.

3. A szentléleki-vár további emléke. Árpádia. Másod. év. 1834. 237—253. l.

4. Az ilyófalvi hajdani erősségnek „kastély“ és „vár“ nevezetek alatti emléke. Uj M. Muz. 1854. II-d. köt. 29—43. l.

De végzem, mert a posta indul; megengedj a rossz írásért, de nem volt időm leírástani; jövő levelemben a megígért ünnepélyről. A viszontlátásig ölel barátod

BAKALUM.

Konstantinápoly. (Folyt.) Utközben mivel mulassuk magunkat? kérdöm magamban, vajjon ezek az emberek tudják-e mi csoda fényes városnak tapodjuk mi mostan romjait, lehet-e tőlök valami okos dolognak is a végére járni? míg így találgatom, a tengerparti fővenyes Schoenus rét elhagyása után, valami major-házak mellett megpillantánk egy-néhány apró csonka tőkét feketésleni az út mellett, mint-ha szőlőtőkék lennének; kérdem az egyik pajtástól, mi csodák ezek? mire feleli: staphidi, staphidi: rögtön eszembe jut, ezek tehát azon híres szőlőtők, miken az apró-szőlő terem, mit corinthen neven ismer a kereskedő-világ, és a melyet az egész ismeretes világra széthordanak; téli idő lévén, csak a tőkét láthattam, leveleit nem; ujság-vágyból kérdeztem utitársaimtól, terem-e jól, mivelik-e mostan is mint ezelőtt? mire azt a szomorú választ nyertem, hogy—ha sokáig így háládatlan lesz ez a gazdaság, kénytelenek lesznek felhagyni mivelésével, mert már negyedik éve, hogy minden megfizetett iparuk és befektetett tőkéjük dacára sem képesek még a mivelletés árát is beszerezni; és mondták tovább, hogy a mondott évek óta valami betegség lepte meg a tőkéket, magok sem tudják az okát, a föld szatnyult-e el, vagy a tőkékből a termő erő kifogyott? csak annyit mint tényt tudnak, hogy mielőtt megvénének a gerezdek, valami rothasztó penészes porral bevonulnak, minek következtében éretlenül lehullnak.

Tovább haladva, elértünk egy dombozabb helyre, hol utunkban, keresztül, mutatták a régi salnyomát, mi a corinthis-isthmus, egyik tengertől a másikig átfelelt, a hol azon sok történeti érdekességek, mikkel e hely tömve van, méla zsidobadásba ringatták lelkemet és bár mint kiáltottak utánam a görögök, hogy sietnék velek, nem állhaték ellen az emlékezet lelánczoló varázserejének, hogy néhány pereznem bámészokdjam a hely felett, különben is már az Acropolisnak lábai alatt állottam, és az ut Corinthba tisztán kivehető volt, tehát biztam már magamban, hogy kalauz nélkül is beérkezem.

A nevezetes isthmushoz álltam; hogy a régi és közép-idő történeteiben oly fontos szerepet játszott erődítvények, tervekről merőben hallgassak, nem tehetem enmagamról közönyös megfejelkezésem, vagy éppen hideg hálátlanságom vádjá nélkül; meg kell említenem, miként e hely volt az, melyet Demetrios Poliorketes, Julius Caesar, Caligula és Néró keresztül akartak átsátni, hogy ez által Peloponnészt merő szigetté alkossák. A persák másodszeri Görögökhöz bűtések alkalmával a peloponnésusiak nagyobb része Kleombrotus spártai királylyalitten táborozott az ekkor épített fal mellett; a cellák bűtésekör viszont eléggé védve hitték magukat ha Cenchreae-től Lechaeonig egy falat építnek az isthmus elrekesztésére, a mit meg is tettek; a harmadik keresztény században a Gothusok bűtése ellen ismét meg nyitják a falat és sokszor nevezetes szolgálatot is tett a barbar csordák ellen, de mint sietve épített mű, lassan-lassan omladozni kezdett, míg Justinianus újból és állandóbban fel nem építette; de ez sem volt képes a slávok bolgárok ellen biztosítani Peloponnészt; Emmanuel bizánci császár 1413-ban megnyitotta viszont, de II. Murad szultán 1424-ben ledöntötte; az 1699-ben Ausztria, Velence és a török között kötött karloviczi békeben Görögökhöz nézve, a régi fal tételettartárnak az ozmánok és velenceiek között.

(Folyt. követh.)

DÉCESEY KÁROLY.

Zilah, jul. 16. Mult hó 30-tól e hó 5-ig folytak le a helybeli reol. gymnasium és hozzátartozó elemi-tanoda nyári próbatételei, igen-igen méltánylatot érdemlő kimenetellel, főleg pedig a III-ik és IV-ik gymnasialis- és I-ső elemi osztály előhaladásait kell itt különösen kiemelni. 5-én volt a calculus-olvasás és az iskolai év ünnepélyes bezárása, mely alkalommal egy elemi osztályost jegyeztünk meg, kinek neve után a „szorgalom, és figyelem” rovatában: „s e m m i, s ennek dacára is egy tantárgyból „kitűnő”, másból „első osztály” vala felolvasva, a mit — nem tekintve azon fontos kérdést: lehet-e a gymnasialis fokoztatást az elemi iskoláknál is változtatlanul használni? — képtelenségnek tartunk. Nem hagyhatjuk meg említés nélkül a tanári karnak m. iskolai évben hozott azon józan felfogásról tanuskodó, s reméljük mindvégig pontosan érvényesítendő határozatát, minél fogva, vizsgálás kikerülése végett, a vesszővel büntetést egyes oktatónak és tanárnak nem, csak az együttes oktatói gyűlésnek helyezett hatáskörébe. E czélszerű intézkedés kiegészítőjeül dhajítottuk volna, miképp alkalmazása egyszer mindenkorra csupán erkölcselenség és javíthatlan makacosság ellen legyen megengedve.

Mint összeszámlítottuk, a gymnasium 78-, az elemi tanoda 97- s így az egész intézet 175 tanulót* számlált. Sokaknak maig sincs tudomásuk azon 1846. junius

* Az újabb divatba vett, rossz hangzású, s nyelvtanilag is igazolatlan „tanonecz” szót, melynek készítője annyit sejtett a magyar nyelv szemléléséhez, mint a hajdu a haragöntéshez, elfogadhatlannak véljük.

Levelező.

15-kén, s 1854 márcz. 12-én kelt legfelsőbb kiadványokról, melyek szerint az állam a talált kincsek, régi pénzek, eddig öt illető 1/3-daróll lemondván, jövőre csak a talált, és a földtulajdonos közt rendeli megosztani. Mihez adatképpen jónak látjuk megemlíteni, hogy az itteni város ház udvarán most esztendeje lelt, s a „K. Közlönyben” is jelentett 45 db egyforma, Róbert Károly és Nagy Lajos korabeli, még akkor felkúldott érem az illető hatóságtól 3 db hián, melyeket illő áron beváltottak, visszaérkezett, s részben a városi levéltár, részben az iskolai éremgyűjtemény, legnagyobb részben pedig az erdélyi nemzeti múzeum számára lön átadva.

R. L.

Magyar-Lápos. 10. jul. Ritkán találkozik helységünkkel a nyilvánosság; pedig már létünk, itt a Kárpátok vasas karjai közt, a híres Sátor-hegy aljában, melynek rengetegekben keresi a mese a híres Pintye rabló vaczkát, igényelheti a közfigyelmet, midőn itt mindenfelől a magyar köznépet oly könnyen amalgamizáló oláhokkal körülvéve: nálunk és a szomszéd tősgyökeres magyar Domokos faluban nemzetiségünk annyi viharok után is virágzik.

Honnan s mikor telepedett itt meg fajunk? Némelyek állítják, hogy midőn a kunok pusztítólag törének be e honba, egy töredéke itt ütt volna tanyát; mások azt vélik, hogy a nemzeti fejedelmek zivataros, de dicső korában, a Kővár városban szolgálatot tett darabantok utódai telepedtek volna ide le?...

A lezajlott viharok előtt helységünk, mint egy szolgabírói járás főhelye, nagy befolyással volt a vidéken elszórt magyarok közt a közszellemet fenntartani és a mivelődést terjesztani; azt a télen át rendezett jótékony czélú tánczvigalmak, ezt pedig egy kölesönkönyvtár által, melyet irodalmunk jelesebb művei díszítnek.

Az idő minket is megviselt, s kik e szép törekvéseknek eszközlői valának, vihara által elsodortattak.

Jelenleg a nevünket hordó járás székhelye itt van, melynek körünkbe érkezése által, több építések történtek; kereskedők, iparosok telepedtek le, sőt már gyógyszer-tárral is birunk, melynek szükségére nagyon is érezhető volt, midőn ezért a nem közel eső Dézs vagy N. Bányára kelle fáradni; és e mellett Dézs-szel a hetenként kétszer járó rendes postás által érintkezésben vagyunk.

Egy négy osztályu elemi tanodának felállítását tervezetik itt helyben, mint a járás központjában, melyben német, magyar és oláh nyelven folya (tervek szerint) a tanítás. Itt az ev. helvéthitűeknek van egy elemi iskolájuk, melynek fenntartása, s a kor szükségére szerinti emelése eléggé igénybe veszi a híveknek szűkes tehetőségét; s mégis az egyház is fel van hívva, hogy évenkénti e leendő nem protestans iskola alapjára tetemes összeggel befolyjon; de reméljük, hogy ez ügy felsőbb helyen ki fog egyenlítettui.

Folyó hó 6-án nyári országos vásárunk jól ütött ki, a baromvásár is nagyon élénk volt, de jó keletök volt az ipariczikéknak, annyira, hogy vidékünk szükségét kielégítő készlet nem találatott.

SÁTORI.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

* Nemzeti színház-épületünk körül a javítás és esinosítási kőműves-munkák több már néhány nap óta folyamatosan vannak; minél fogva aligha be fog teljesedni azon városunkon elterjedt hír, mintha löverseny idején itten operai előadások rendeztetnének.

* Figyelmeztettek minket, hogy egy pesti lap, a mely csak közelebbről oly haragosan vette szemére bizonyos bécsi újságnak, miszerint egy levelet fordításban a külföldi megemlékezés nélkül közölte, mit örömmel tarthatott volna, most maga se jobb a Deákne vásznának. Egyébaránt azt hiszik, éppen nem oly nagy dolog minden apró hír, hogy forrását mulhatlanul megnevezni kellene, a lapok czéja a közrehatás, s éppen ezért hasonló esetekben nem fogunk se pert indítani, se fametszetet készíttetni, minőt a „Napkelet”-ben láttunk, mely mindenképpen derék egy magyar ujság, de Vajda Jánosra a „Növilág” szerkesztőjére, a ki ellen körös ördögöket és karmos baglyokat repít, kár hogy olyan nagyon haragszik.

* A kolozsvári tanárok által dolgozott „Latin-magyar szótár”-nak már 20-dik ívét nyomják, s így az előzetők e jeles műből mielőbb a II-dik füzetet is megkapják.

* Beküldetett szerkesztőségünkhez „a károlyfejérvári római-catholicus” nyilvános főgymnasium I. tudósítványa 1857/7. Nyomatott Kolozsvárt, a rom. cath. lyc. betűivel 1857. Negyedrét, 41 oldal.

= Dr. Nagel, a kolozsvári orvos-sebészti tanintézetnél rendes professor és kórházi főorvos a m. kormánysszék rendeletéből körutazást teszen a jövő hónapban azon czélból, hogy a vidéken találató és még gyógyítható szembetegségeket, kik szegénységök miatt Kolozsvárra nehezebben szállíthatók, megvizsgálja és gyógyítás módokat meghatározza. Aug. hó 5-kén Tordán és Enyeden, 6-kán Fejérvárt, 7-kén vagy 8-kán Szászvároson fog e végre néhány órát mulatni.

= Ismert írónk Medgyes Lajos Kolozsvárt átmenőleg Steinmár átadta közkedvességgel fogadott eredeti egyházi beszédeknek 4-dik kötetét, mely nemsokára sajtó alá kerülend s 14 nyomott ívet tartalmazand. Előre figyelmeztetjük reá az egyház fiait.

= Némelyeknek felőlő kiskorúságára mutat azon visszafelé, melyet a közéletre megnyitott múzeumunk virágainak, fájának, lépésével, romlásával elkövet; sajátságosan azzal utalva vissza a megszülető kertészre, ez a miénk. Az igaz, mondhatjuk váltig közönyánk a haza jogán, hogy a „miénk”, de az anya

a helytelen pajzán gyermeket végre is kirekeszti virágos kertjéből, hol csak illedelmes és gyöngéd kezeknek lehet helye. A mint a múzeum-egyet legfelsőbb helyen megerősítést nyert, ezen park az ország tudományos szorgalmának válik gyűhelyvé, terén botánikus kert, terméiben a tudomány csönje fog honolni, s kérdésen kívül ezen parknak nem hivatása az, hogy mint nyilvános sétatér, rombolásnak, pusztulásnak legyen kitéve; de addig is, míg az ide bejárás az alakulandó, egyet által szabályoztatnak, ohajtandó, hogy ezen park mostani kincse, növényzete épen őriztessék meg s adassék át czéljának. Ama kert még most magántulajdon, míg megengedtetik, hogy a hazáé legyen. A magántulajdon sérthetlen; de azon kertet örökölni fogja a haza, a haza pedig szent és megszentelt azon nemes áldozat, mely annak oltárára lön felajánlva. Minek nevezhetni azt, ki ily szent czélra felajánlott tárgyakat rombol, pusztít.

* Szegedről írják: A hírneves Rózsa Sándor még mindig az itteni várbán tartatik fogva; több mint hatvan tanu lön eddig kihallgatva, s különös, hogy a rablókönkre nem lehet vérengző gyilkosságot bebizonyítani; ő csak élete védelmezése közben őlt Szeged közelében ismét egy gyilkosságot történt. Dr. Mészáros a szegény legények megfojtották. A tettesek be vannak fogva.

* Az „első magyar általános biztosítás” alapszabályai felletti tanácskozás a részvényeseknek f. hó 17-kén folytatva tartott gyűlésében befejeztetett. Az alapszabályok sok tekintetben módosítottak. A közgyűlésen jelen volt részvényesek számszerint 111-en a tilkos szavazás útján előköl Ürményi Józsefet, alelnökül Zsivora Györgyöt, ügyvezető igazgatóul Levai Henriket választották meg. (P. Napló.)

* Heckenast Gusztáv, pesti kiadó-könyvtáros, a magyar academia pénzalapjának növelésére ezer pengő forintot ajándékozott.

* A pesti fiók-hitelintézet, mint mondják, 5 pcent kamaton, 1 pcent kezelési költségen felül, 3 pcent osztalékot adott e hó elején.

* Az „Allg. Ztg.”-nak írják Bécsből, hogy a belügyminiszter megbízásából éppen most a földtelehármentesítési műveletnek egy statisztikai összeállítása készítettik, mely a birodalom agrárviszonyainak ismeretére nézve legnagyobb érdeknek lenni ígérkezik. Tudósító egyszerűsind azt írja, miszerint körülbelül 360,000,000 forintnyi földtelehármentesítési kötelezvény hcsátatott ki, még pedig 207,000,000 az ugynevezett örökös tartományok, 353,000,000 Magyar-, Erdély-, Horvát- s Tóthországban.

* Az „Oest. Ztg.”-ban olvassuk, hogy a belügyminiszteriumban — a vidékről béréndelt — magas állású hivatalnokokkal együtt — több idő óta tanácskozások folynak, melyeknek czéja az országra nézve nagyon fontos és údvös. Tudniillik a hatósági ügyvitel egyszerűsítéséről van szó.

* A „P. Lloyd”-nak írják Bécsből: Mint már közlődsu dolog, a magyarországi legfelsőbb császári körút, mely oly szomorító gyászesemény által szakítottat felbe, aug. 8-dikán fog folytatni. Mondják, hogy részletes program már lelkéld-

* Mig Debreczen, derék polgármestere buzditása folytán, légszuszvilágításról gondolkodik, addig Temesvárott a gondolat maholnap már tetté válik. Pestről meg azt írják, hogy a légszuszvilágítás ellen sok a panasza, s ott maholnap visszatérnek az olajlámpához, fagygyertyához és egyéb pátriarchalis állapotokhoz. Ezalatt bizonyosan kolozsvári állapotot értenek, a mely ugyancsak pátriarchalis. No de a mi halad, nem marad! Lesz talán nekünk is alkalmunk dicselkedni becsületes kövezettel és egy ilyen népes és csinos városhoz illő világítással.

tett Budára, s valószínűleg a legközelebbi napokban már közölni fog a hivatalos lapokban. Hallomás szerint, Császár Ö Felsége Sopron, Pozsony és Kassa kerületi fővárosokban két-két napot szándékoz mulatni, s sept. 1-sőjén Bécsbe visszatérni, a nélkül, hogy Buda-pestet érintene. — Szent István napján Pozsony Ö Felsége jelenléte által fog szerencsélteitni.

* Közelebbi időkben az orosz császári kormány az orosz államokba utazókra nézve lényeges könnyebbítéseket tett az utlevélrendszer körül. Különösen a császári orosz követség Bécsben fel lön hatalmazva, hogy az utlevéllel vagy vándorkönyvekkel Oroszországba utazni kívánó ausztriai alattvalóknak említett igazoló iratait bizonyos föltételek mellett láttamozza.

* Gróf Skorzewski jeleníti Posenből, hogy egy ismeretlen egyén hozzá 200 lengyel forintot küldött be pályadíjúl, melylyel egy a kártyajáték ellen irandó satyra lesz jutalmazandó. A satyra köttött nyelven kell hogy írva legyen, és legalább 100 versből álljon. A kézirat legfőbb dec. 31-dikéig Morawski Ferencz tábornok urhoz küldendő be Lubni-ba Leszno mellett.

* Párizsból írják, hogy a törvényhozó testületben jövőre 3 zsidó fog ülni, u. m. Königswarter, Goudchau és Javal. Az „Universe israelite” ezen tényt a Franciaországban vallási türelem nemes szellemének bizonyítványául hozza fel; miután a követek számának a lakosok számához arányát tekintve, a Franciaországban lakó 100,000 zsidónak egy követre is alig lehetne igénye.

* Julius 10-dikén Párisban egy ottani gyümölcsös csarnokban bámulatos cantaloupe-dinnye-példányt bántak, mely mintegy 44 fontot nyomott, a mi hallatlan. A vevő Angliába szállította.

K Ü L F Ö L D.

Franciaország. A montenegroi határról írják a „Zágrábi lap”-nak jun. 23-ról. A montenegroi tanács egy bérdei öreget főbe lövetett, mert elég merész volt egy kis népgyűlésben azon megjegyzést tenni, hogy Oroszország sok jóval volt Montenegro iránt, s e védhatalmtól elszakadás nagyon rossz gondolat volt. — Danilo ellen is történt már merény; mintha a francia divatokat utánozva, ily fontos államügyben is hasonlítani kellene az ő sorsának a nagy emberekéhez.

— Páris, jul. 14. Egy feyintézeti hivataloknak összeköttetése a titkos társulatok tagjaival bebizonnyulván, hivatalból letételest s börtönbe vettetélet. Megbizása volt a politikai foglyok és titkos társulatok közt a közlekedést fenntartani. — A francia kormány hajóhadat küldend Chinába s ezáltal fog az angol királynőnek ígért meglátogatására felelni. — Az anjuani (Johanna) sziget

szultánja s a többi szigetek (Komora szigetsorozat, Dél-Afrika keleti oldalán) főnökei nyilvánították, miszerint francia ótalom alá hajlandók adni magokat. Labourdonnaye hajó Mayotteba ment, utasításokat vivén magával az ügy elintézésé végett a szigetek parancsnoka számára.

Amerika. Santa-Anna tbnok egy igen terjedelmes manifestumban kijelenti, hogy elérkezett az alkalmas időpont a hon megmentésére, s egy oly kormány megbuktatására, mely ellensége a vallásnak. Ugy hiszik, hogy a Havanában összegyűlt spanyol haderő segítségével nyújtand Santa-Annának, Camonfort kormányának megbuktatása végett. Azonban nem igen hihető, hogy az Egyesült-államok közönyösen fognak tekinteni a Spanyolország és Mexico közti háború kiütését; s ezen esemény kikerülhetlenül igen komoly következményeket fogna maga után vonni.

Afrika. A tunisi angol alconsul jul. 6-án Marsellebe érkezett egy a bey elleni tiltakozással, melyet a külföldi consulok összesen határoztak el. Ugyanis Tunisban egy fanaticus tett lön elkövetve. Egy zsidó, a mórok által gúnyoltatván, Mahomed proféta elleni káromlással válaszolt, minek folytán az börtönbe hurcoltatva, a bey parancsára később lefejeztetett, s holtteste a pórnépnek szolgáltatott át.

Törökország. Bukarestben jul. 2-án megjelent a kaimakám Ghika Sándor rendelete, mely szerint az első fokú választásnak jul. 13-ig be kellett végeznetni. A jegyzék azután egy hónapig ki lesz téve, s a reclamatiók elfogadtatnak. Így tehát a kövek választása aug. 13. előtt semmi esetre sem történhetik meg.

Olaszország. Nápoly, jul. 14. A Sapriban kiszállott felkelők még nincsenek teljesen elnyomva. Negyvenen közülük Policoro felé vevék útjukat, honnan Torre di Mareba leereszkedve csónakon a joniai szigetekre menekülhetnek; még egy más ut is áll előttük nyitva: a hegyeken egyesülhetnek Bianchi bandájával, azon papával, ki 1848 óta sok dolgot ad a kir. csapatoknak. — Pisacane sorsáról semmi bizonyosat sem tudnak. Némelyek szerint megöletett, mások meg azt állítják, hogy nehéz sebet kapott, és egy harmadik versio szerint, csak a nápolyi kormány terjesztette halálának hírért, hogy pártívei ne gyűljenek hozzá. — A szárd kormány a genuai események folytán megrendelt törvényes vizsgálatot nagy erélyvel folytatja. A Patrie szerint, már is fontos eredményeket mutathat föl, s mindinkább belbizonyul, hogy Genua nagy szerencsétlenségtől menekült meg. Az érintett lap hozzátesszi, hogy az összeesküdek egyetér-

tettek a gályarabokkal, kik adott jelre a városra rárontottak volna. Genuában 10-én új befogatások történtek.

Nápoly, jul. 9. Mint előre látni lehetett, a nápolyi hatóságok kettőztetett erélyvel fogtak ismét a mozgalom folytán a szabadelvűek üldözéséhez, habár ezek a mazzinisták merész vállalatában részt nem vettek, sőt a terv létezését sem tudták. Közelebb e miatt sok befogatás történt a fővárosban és a vidéken; a politikai foglyok körüli eljárás is szigorubb lön.

A száműzöttek vasraveretvén, a szigetekről Ischiába kísértettek. A ventalone- és montesarchioi foglyokkal szintén sokkal szigorubb bannak; a szelidebb kormányzat, melyben eddig részesültek, megszünt. A rendeleket és parancsokat mind maga a király adja ki, ki folyvást Gaetában tartózkodik. A miniszterektől nem kér tanácsot; ezek daczára a helyzet komolyságának, mult hó 30-ka óta egyetlen-egy tanácskozlato sem tartottak. Új csapatmozdulatok az utóbbi napokban nem történtek. „Cagliari” kapitánya, legénysége és az utasok a vicaria-i börtönben őriztetnek. A szabadelvűek, mint fennebb mondták, nem voltak beavatva a összeesküdek terveibe. Csak néhány nápolyi mazzinista tudta, hogy az összeesküdek Genuában kiszállni megkísérte. Ezek magok szólíták fel őket, azt irván Genuába, hogy itt az idő, melyben a merényt megkísérteni lehetne. Ezen felszólítás folytán Pisacane és társai (összesen 31-en) mint stambuli utasok a „Cagliari”-ra szállottak, s a nyílt tengerre érkezvén, a hajót hatalmukba kerítették. Zöld kabát, veres nadrág (Garibaldi egyenruhája) volt rajtuk, és fejükön phrygiai sapka. Vasárnap reggel (jun. 29) Sapriban kikötöttek. A Pontzaban hozzájuk csatlakozott foglyok száma pontosan nem tudatik. Ott mintegy 250 száműzött volt, de ezek közül sokan aljas bűntényekért őriztettek. Már Sapriban is, mely igen republikanus érzületű, s mely fekvésénél fogva három tartomány felett uralg, és ezért választatott kiszálló helyül, találtak némi ellentállásra a felkelők. E miatt felboszankodva kihágásokat követtek el, Peluso lelkész és barátainak lakait felgyújták. — Pelusot ultra-royalismusa miatt gyűlölik. Az által lett főleg a gyűlölet tárgya, hogy 1848-ban Carducci követ fejét kívánta. A felkelők Sapriban némi tolongást idéztek elő, s azzal tovább folytatták útjukat. Kedden összeűtköztek a csend és polgárorokkal, és másnap (jul. 1.) történt aztán az eldöntő csata, mely mint tudjuk, a felkelők megsemmisítésével végződött. Valódi mézszárlás volt. A csendőrök, vadászok és polgárorok tájtétköz dühvel üldözték a felkelőket, s minden írgalom nélkül lekasabolták, kik kezeikbe kerültek. Pisacane nehéz sebet kapott. A felkelők is elszántan és kétségbe-

esett bátorsággal vívtak. Egy jelentés szerint a királyi csapatok vesztesége 50 halott és 150 sebesült volt. Egy rendőrszt állítása szerint pedig csak 10 halott és sok sebesült. A halottak- és sebesülteknél iratcsomagokat találtak, melyek gondosan összegyűlölve Gaetába küldettek.

— Florencz, jul. 5. A genuai események következtében történt befogatások kiterjednek Turin-ra is, hol a minden színezetű lapok egyhangú állítása szerint Mazzini csakugyan jelen volt, habár a szárd ministerium egy nappal előbb a kamarában kijelenté, hogy az összeesküvés szálait kezében tartja.

UJ P O S T A.

— A párisi „Moniteur” jelenti jul. 17-ről: Franciaországot nagy veszteség érte. Béranger tegnap (csütörtökön) meghalt. A császár tisztelve a költő emlékét, kinek művei a hazafiságot oly hatalmason előmozdíták s a császárság dicsőségét anynyira népszerűsítették, elhatározta: hogy a temetés költségeit az állam hordozza. A temetés ma, pénteken 12 órakor megy végbe. A temetést az utcaszegletekre ragasztott rendőrfőnöki kiáltvány jelenti, melyben ez áll: Tudomásra jutott, hogy pártvéreken ezen gyászünneplében alkalmat látnak arra, hogy a nyugtalanságokat megújítsák, melyek más időkben az ily szertartásokat jellemzik. A kormány nem tűri, hogy lármás nyilatkozvány váltsa fel a tiszteletteljes ünnepélyt; idézi Beranger óhaját, mely szerint pompa nélkül kíván eltemettetni, elhatározta tehát, hogy csak hivatalos küldöttségek és személyeknek fog a közelítés megengedtetni, kik jegyekkel ellátva: Intézkedés tétetett, hogy mind a kormány, mind a meghalt akarata teljesíttessék.

— Páris jul. 17. délután 3 óra. Béranger gyászünnepléje az Erzsébeth-templomban nagy renddel ment végbe. A templom udvarán katonaság volt felállítva. Ropant embertömeg jelent meg.

— A kaukaszról írják, hogy a fekete tenger abchasi partján fekvő, s 1854-ben elhagyott Gagry-erődöt egy orosz expedicio megszállta, mielőtt a hirtelen összeszűrt hegyi nép azt megakadályozhatta. A félig romban talált erődöt hajói ágyakkal rakták meg, hogy az éjszaki hegyi nép kicsapásai ellen gátul szolgálhasson.

Bécsi bűzén. Julius 18-dikán Erdélyi urb. pap. 80/4. Magyar urbéri pap. 81/4. Nemzeti kölcsön 85/4. Arany pénz 7/4. Ezüst 4/4.

Talajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(166)

Stein Jánosnál Kolozsvárt

s minden könyvtárban kapható:

- MIKÓ IMRE gróf. Erdély történelmi adatok. 2. kötet füzve 3 ft. —
KEMÉNY GABOR báró. A nemzetek fejlődéséről 1. köt. füzve 1 ft. —
FÉNYES ELEK. Az ausztriai birodalom Statistikája és földrajzi leírása. 1. kötet füzve 4 ft. —
IRINYI JÓZSEF. Az 1799/1-ki 26-ki, vallásügyi törvény, keletkezésének történelme. 1. kötet füzve 1 ft. 40 —
FÉNYES ELEK. A falusi gazda, vezérnapok a kisebb birtokosok és földművesek számára. 1856 füzve 2 ft. —
GALGOCZI KÁROLY. Mezei-gazda, népszerű gyám és vezérkönyv a mostani viszonyokhoz alkalmazva füzve 1 ft. —
TÓTH LŐRINCZ, gyakorlati útmutató urbéri ügyekben füzve 2 ft. —
IRINYI JÓZSEF. Dicső napok 3 köt. 2 ft. 30. —
LAUKA GUSZTÁV. A vidék társas életei szín- és arnyajzok 2 köt. 1 ft. 40. —
MÓRITZ RITTER v. Ostrow. Lexikon der politischen Gesetze des Kaiserthums Oestereich 5 ft. —

VIRÁGFÜZÉR, és társas mulatságok kérdések és számszerű feleletekben KASSAY ADOLF-tól. Színezett borítékban 24 kr.

Ugyanott kaphatók:

A NŐVÉREK

regény

b. EÖTVÖS JÓZSEF-től

2 kötet 4 ft. p. p.

VÖRÖSMARTY

mellszobra 4 pengőf.

HUNYADI JÁNOS

szobra 8 pengőf.

Fichtel, T. E. Beitrag zur Mineralgeschichte von Siebenbürgen.

1-e Theil Nachricht von den Versteinerungen in Siebenbürgen.

2-e Theil. Geschichte des Steinsalzes und der Steinsalzgruben in Siebenbürgen, 2 Theile broschirt f 6 30.

RÉVÉSZ Imre. Vélemény a magyar protestáns Egyházalkotmány fő pontjai felett, különösen a jövendő törvényhozásra áru 40 kr.

BALLAGI Legújabb magyar-német és német-magyar szótára csinos kemény kütésbe, ára a két kötetnek 8 ft.

GYÜRKY A. Szőlőszeti és Borászati kézikönyv, tudomány s gyakorlati tapasztaláson alapult hasznos utasítások, értekezések, s statisztikai adatok, 6 füzetbe ára 2 ft 40

GAÁL A. A hasznos szőlőművelés gyakorlati módja ára 40 kr.

HOIT-SY M. Dinnyetan, vagy a dinnye növény s annak termesztésénél előforduló tárgyak elméletei ára 30 kr.

ERDÉLYI muzeum. Almanach 1857-re szerkesztették Szabó Richárd és Balázs Sándor: csinos borítékba kötve, ára 4 ft. p.

KEMÉNY Zs. Özevgy és Leánya 3 kötet ára 3 ft.

SZATHMÁRY K. Magyarhon fénykora történelmi regény 3 kötet ára 3 ft.

IRINYI J. Dicső napok 3 köt. 2 ft. 30. kr

A FINOM Társalgó, útmutatás jó társaságokban, névnapi menyegzői s több más társas körökbeni udvarias beszéd, s udvarias viselet meg szerzésére ára 48 kr.

LENORMAND K. A társaságikörökben nélkülözhetlen mulattató, nőtlen és hajdon fiatalok számára ára 12 kr. p.

(223) Egy 6 1/2 oktávás zongora örök áron eladó. Értekezhetni a tulajdonossal Kolozsvárt, a nagy piacon 552 sz. alatti háznál.

(220)

Palaczkférgek ellen

csalhatlan szer találtatik MARKOVITS J. kereskedésében. Kolozsvárt, középutca 458. Ára egy üvegeskének 16 kr. pp.

(224)

Haszonbérbe adandó jószág.

Gróf Péjácsevich Márknő, született gróf

(212)

NÖVÉNY-ALLOP
mell- és tudóbántalmakban szenvedőknek, orvosi rendszabály szerint a leghasználatosb friss növényekből sajátva WILHELM FERENCZ neu-kirchnei és BITTNER GYULA gloggnitzi gyógyszerész által készítve.

Ára 1 üvegeskének használati utasítvánnyal együtt 1 frt. 12 pkr.

Két üvegeskénél kevesebb nem rendelhető meg.

Két üvegcse bepakolásáért ládacska 10 kr. pp. számítatik.

Megrendelések, a díjak bérmentes beküldése után azonnal gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

A főraktár

BITTNER GYULA

gyógyszerésznél létezik Gloggnitzban.

Továbbá: Kolozsvárt: Wolf János gyógyszerésznél; Brassóban: Gyertyánffy, Tordán: Welts Samuel; és Wolf G. gyógyszer. M.-Vásárhelyen: Braun József és társánál; Aradon: Phobst F. J.; Temesváron: Kraul János; Lugoson: Arnel József; Verseczen: Carnass J.; Pancsován: Graff W. K. gyógyszer; Kúbiayban: Cziklawstó Balázsánál.

(217)

Alólt porcellán raktárában b. középutca 462 szám alatt. Újból nagy mennyiségű edény érkezett, melynek fogva dűsan van ellátva a legjobb minőségű valódi porcellán — nemekkel kitűnő olcsó árban; mely gazdasági tekintetben is, úgy tartósságára mind szépségére nézt, minden más fajú edényt felülhalad; ennél fogva minden háztartásnál nélkülözhetlen és legjobban ajánlható.

A sokféle legújabb színezet, aranyozású és formájú asztali terítékek 6—12—24 személyre, úgy szintén a theas és kávé edények nagyszerű választékkal, mindenki kívánságát és szükségét teljesen kielégítendik. Ezen kívül gazdagon el van látva a raktár: mosdó-edényekkel, gyümölcs-kosarakkal, virágtartókkal, író-eszközökkel, kenyér-kosarakkal, virágcserepekkel, confectiones tállakkal, igen szép apró csemege-tányérrakkal, tejes csebrekkel, vajtartó szelencékkel és még számtalan toilette és luxus-tárgyakkal.

E raktár nagyszerűsége úgy, mint az edények szépsége mindenkit meg fog lepni.

SZENKOVITS MÁRTON.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.